

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

n

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

רמה צוריק דען הייר האטע ער ויין
הוין , אונד הילט אויך הויר דען קינדערען
ישראל געריכט . אויך האטטע ער דא
דיינען אלטאר גבויעט , דעם עוויגען
צו עהרן .

ה (א) אלס שמואל אלט גווארדע ,
מאכטע ער ויינע זעהנע צו דיכטער
אין ישראל . (ב) ויין ערשטגבאָהרנד
היס וואל , אונד דער אנדרע אביה .
דינע הילטען געריכט אין באר שבע .
(ג) אבר ויינע קינד וואנדעלטן ניכט
אין ויינען וועגן , גינגן דעם אייגענוצע
נאך , נאמען בשטעכונג אן , אונד
בייגטען דארעכט . (ד) דא פֿרוזאמלטן
זיך אללע עלטעסטן ישראל'ס , קאממען
צו שמואל נאך רמה . (ה) אונד
שפראכען צו איהם : זיה ! דוא ביסט
אלט , דיינע זעהנע אבר געהן ניכט
אין דיינען וועגן , זאָ זעצע איינען קעניג
איבער אונס , דער אונס פֿארשטעהע ,
וויא אללע פֿעלקר האבען . (ו) עס
מיספֿיל שמואל . אלס זיא זאגטען גיב
אונס

באור

ה (ג) ויטו וגו' , הראשון עומד , פי'
הס בעצמם נטו אחרי
הבצע , והשני יוצא , הטו את המשפט ,
הכדיקו את הרשע והרשיעו את הצדיק בעבור
בצע . זהו פשוטו של מקרא . ורז"ל אמרו בני
שמואל לא חטאו , לא לפי שלא היו מחזיקין בכל
מקומות ישראל בשמואל , וישנו בנתיים כדי
להרבות שכר לחזניהם ולסופריהם , מעלה
עליהם הכתוב כאילו לקחו שוחד . (ו)
ויתפלל

כִּי־שָׁם בֵּיתוֹ וְשָׁם שָׁפֵט אֶת־
יִשְׂרָאֵל וַיְבִן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה :
ה (א) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל
וַיִּשֶׂם אֶת־בָּנָיו שִׁפְטִים
לְיִשְׂרָאֵל : (ב) וַיְהִי שָׁם־בָּנָו
הַבְּכוֹר יוֹאֵל וְשֵׁם מְשֻׁנְהוֹ אֲבִיהַ
שִׁפְטִים בְּבֵּאֵר שֶׁבַע : (ג) וְלֹא־
הָלְכוּ בָנָיו בְּדַרְכֹּו וַיִּטּוּ אַחֲרֵי
הַבָּצֵעַ וַיִּקְחוּ־דֹשֶׁד וַיִּטּוּ מִשִּׁפְטִים :
(ד) וַיִּתְקַבְּצוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיָּבֹאוּ אֶל־שְׁמוּאֵל הַרְמָה :
(ה) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיֵרָא אַתָּה
זִקְנָת וּבְמִקְדָּא הָלְכוּ בְּדַרְכֶיךָ
עָתָה שִׁימָה־לָּנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטָנוּ
כְּכָל־הַגּוֹיִם : (ו) וַיֹּרַע הַדָּבָר
בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ

בדרכיוק' חנה רשי

ה (ג) ויטו . הם עלמס . ויטו
דבר אחר דהיינו הושפט .
ורבותי אמרו לא חטאו בני שמואל חלל
לא הלכו בדרכי חזיהם שהיה מחזר בכל
מקומות ישראל וסופטן בעריהם והם לא
עשו כן כדי להרבות שכר לחזניהם
ולסופריהם : (ו) וירע הדבר לפי
שאמרו

מכרל יופי

ה (ב) יואל הוא ושני הנוכר ברהי : (ג) הבצע ממון :
(ח) גם

שמואל א ה

תרגום אשכנזי כו

הַתְּהַלְּלוּ לַנּוֹמְלֵי לְשִׁפְטֵינוּ וַיַּחֲפֹלֵל
 שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה : (ו) וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל
 הָעָם לְכָל־אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ אֵלַיִךְ
 כִּי לֹא אֶתְּךָ מָאֲסוּ כִּי־אֲתִי מָאֲסוּ
 מִמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם : (ח) כְּכֹל־
 הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר־עָשׂוּ מֵיּוֹם
 הָעָלִיתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם וְעַד־
 הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעֲזֹבוּנִי וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים
 אֲחֵרִים בֵּן־הַמָּה עֲשִׂים גַּם לָךְ :
 (ט) וַעֲתָה שְׁמַע בְּקוֹלָם אֲךָ כִּי־
 הָעַד תָּעִיד בָּהֶם וְהִגַּדְתָּ לָּהֶם
 מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ
 עֲלֵיהֶם : (י) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
 אֶת־כָּל־דְּבָרֵי־יְהוָה אֶל־הָעָם
 הַשְּׂאֵלִים מֵאֵתוֹ מֶלֶךְ :
 (יא) וַיֹּאמֶר זֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט
 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשֵׁם לֹ

אונם איינען קעניג דער אונז פֿאַרשטעה ,
 אונד ער בעטעטע צו גאַטט * (ז) דער
 עוויגע אַבער שפראך צו שמואל :
 גהאַרבע דער שטימע דעם פֿאַלקס , אין
 אַללעם וואָס זיא דיר זאַגען . ניכט דיר ,
 זאַנדערן מיך דהאַבען זיא פֿרשמעהט
 איבער זיא צו רעגנהרין . (ח) גאַנצאָ ,
 וויא זיא עס געמאַכט , זייט דעם איד
 זיא אויס מצרים הערוויף פֿיהרטע , ביז
 אויף דען הייטיגען טאַג — זיא פֿרלויסן
 מיך , דיהנטן אַנדערן געטטרן — עכן
 זא מאַכען זיא עס אויך דיר .

(ט) גיב נונמעהר איהרער שטיממע
 געהער , דאָך דואַ מוזט זיא וואַרנען ,
 אונד איהנען דאַן פֿרהאַלטן דעם קעניגס
 בקאַנט מאַכען , דער איבער זיא רעגנהרין
 ווירד . (י) שמואל זאַנטע אַללע וואַרטע
 דעם עוויגען דעם פֿאַלקע , וועלכס איינן
 קעניג פֿאַן איהם פֿרלאַנגטע . (יא) ער
 שפראך : דיועס איזט דאַן פֿרהאַלטן דעם
 קעניגס , דער איבער אַיך רעגירן
 ווירד : איירע קינדער ווירד ער הינגעמן ,
 זיא בייא זיינען וואַגען , בייא זיינער
 דייטערויא

הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשֵׁם לֹ

במרכבתו

באור

ווחפֿלל , שתבוא אליו הכנזאה בענין זה מה
 ידבר ה' (רד"ק) * (ט) העד חעיד , סן
 ישבו ממחשבתם אס ישמעו את המסא ואת
 העול אשר יעלה המלך עליהם . משפט
 המלך , מנהגו , כמו משפט הכהנים את .
 (יא) ושם לובמרכבתו , לשמרה ולתקנה ,
 אס

רשי

שאמרו לשפטינו ככל העמים :
 (ט) העד תעיד בהם . התרה בהם
 שתהא חיומת מלכס עליהם :
 (יב) ולעשות
 העם דלעיל (צ"ג) וכת"י כימוסא * (יא)

מכלל יופי

(ח) גם לך , פירוש עמד :

2 4 ד ב (יא) ורצו

רייטרייא געברויכען , אָדר ויאווערדן
פֿאַר זיינעם וואַגען רזערלויפֿען מיסן .
(יב) דאן אַזום זיך אויפֿזעהר איבער
טויזענדע , אויפֿזעהר איבער פֿונפֿציגע
אויס צו העכן ; זיינן אַקערבויא צו פֿער-
זעהן , זיינע ערנטע צו פֿרואַרגן , זיינע
וואַפֿן אונד גרעטשאַפֿטן זיינר וואַגען צו
פֿרפֿערטיגן . (יג) איירע טעכטר ווירד
ער היננעהמן , פֿיר צוברייטערניען דער
זאַלכן אונד רייכער ווערקע , צוקעניען
אונד בעקרינן . (יד) איירע בעסטע
פֿעלר , וויינגערטען , אונד עהלבער-
גע ווירד ער נעמן , אונד זיינן דיהנרען
געבן . (טו) ווירד פֿאַן איירער זאַט ,
אונד איירען וויינבערגן דען צערהנטען
פֿאַרדן , אונד דאַפֿאַן זיינע רזעפֿלינגע
אונד קנעכטע בעזאַלדן . (טז) איירע
קנעכטע אונד מעגדע , דיאָ שענסטן
יינגלינגע אונד איירע עול ווירד ער נעה-
מען , אונד צו זיינעם געשעפֿטע גברוי-
כען . (יז) ווירד פֿאַן איירען שאַפֿען
דען צעהנטן נעהמן , אונד ועלבוט איהר
ווערדעט זיינע שקלאפֿען זיין .
(יח) איהר ווערדט דאן קלאגען איבער
אייערן

באור

אס תהיה נריכה לתיקון . ורצו , או יהיו
רזים לפני המרכבה . (יג) לרקחות ,
'ותקנו' מרקסי' לתמרוקי הנשי' (רש"י) .
(ב) וטוב

במרכבתו ובפֿרשיו ורצו לפֿני
מרכבתו : (יב) ולשום לו
שרי אַלפֿים ושרי חמשים
ולחרש הרישו ולקצר קצירו
ולעשות כלי מלחמתו וכלי
רכבו : (יג) ואת־בנותיכם יקח
לרקחות ולטבחות ולאפות :
(יד) ואת־שדותיכם ואת־
כרמיכם וותיכם הטובים יקח
ונתן לעבדיו : (טו) וזרעיכם
וכרמיכם יעשר ונתן לסריסיו
ולעבדיו : (טז) ואת־עבדיכם
ואת־שפֿחותיכם ואת־בחוריכם
הטובים ואת־חמוריכם יקח
ועשה למלאכתו : (יז) צאנכם
יעשר ואהם יהיו לולעבדים :
(יח) וזעקתם ביום ההוא מלפני
מלככם

רשי

(יב) ולעשות כלי מלחמתו . לעשות
אותם חומים ונפחים ונגרים :
(יג) לרקחות . מתקנות מרקחים
ובשמים לתמרוקי נשיו :

(ה) בארץ

מכלל יופי

(יא) ורצו , מלרע , והי' משפטו מלעיל ע"ד נחי העין אלא שבאו מהם מלרע :
(יג) לרקחות , הוואר , מעשה הבשמים ולטבחות , פוי' מבשלות , או לשון
וביחה כמשמעו כי יזבחו מה שיבשלו , ולאופות , הלחם : (טו) יעשר , פועל
קל מעשרה , ר"ל יקח המעשר : (יז) צאנכם , כלל הבהמה הדקה והבקר ,
שהרי

מִלִּרְכָּם אֲשֶׁר בַּחֲרָהֶם לָכֶם
 וְלֹא־יַעֲנֶה יְהוָה אֶתְכֶם בַּיּוֹם
 הַהוּא : (יט) וַיִּמָּאֲנוּ הָעַם
 לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ
 לְאָבִי אִם־מֶלֶךְ יִהְיֶה עָלֵינוּ :
 (כ) וַדַּוְיָנוּ גַם־אֲנַחְנוּ כְּכָל־
 הַגּוֹיִם וַיִּשְׁפָּטֵנוּ מִלִּפְנֵי וַיֵּצֵא
 לְפָנֵינוּ וַנִּלְחֶם אֶת־מֶלֶךְ־מִתִּינּוֹ :
 (כא) וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־
 דְּבַר־יְהוָה וַיִּדְבַּר־בְּאָזְנוֹ יְהוָה :
 (כב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל
 שִׁמַּע בְּקוֹלִי וְהִמְלַכְתִּי לָהֶם
 מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־אֲנָשֵׁי
 יִשְׂרָאֵל לְכוּ אִישׁ לְעִירוֹ :

ט (א) וַיְהִי־אִישׁ מִבֶּן־יִמִּין
 וְשֵׁמוֹ קִישׁ בֶּן־אֲבִיאל בֶּן־
 צְרוּר בֶּן־בְּכוֹרֹת בֶּן־אֲפִיחַ בֶּן־
 אִישׁ יְמִינִי גְבוּרֵ הַיָּל : (ב) וְלוֹ-

איירען קעניג דען איהר אייך גוועהלט
 אכר דער עוויגע ווירד אייך דאן ניכט
 הערן . (יט) אלליין דאו פֿאלק וואָל
 טע שמואלס פֿארשטעלונגן ניכט הערן ,
 אונד שפראך : ניין , וויר מיסן איינן
 קעניג האבן . (כ) דאס וויר אויך זייען
 זויא אנדרע פֿעלקר , דאס אונד קעניג
 אונס ריכטע , פֿאר אונס רוערציהע ,
 אונד אונזרע קדיגע פֿיהרע .

(כא) שמואל פֿרנאס דיא וואָרטע דעס
 פֿאלקס , אונד בריכטטע זיא דעם עוויג
 גען . (כב) דער עוויגע שפראך צו
 שמואל : גיב איהרער שטימע גרהער ,
 אונד ועצע איהנן איין קעניג . דארויף
 שפראך שמואל צו דען לייטן ישראלס :
 רייזט נור יעדער נאך זיין שטאט .

ט (א) נון לעבטע איין וואָקרער
 מאן אויס בנימין , דעסען נאָמען
 וואָר קיש , זאָהן אבֿיאל , זאָהן צרוּר'ס ,
 זאָהן דעם בכורֿת , זאָהן אפֿיח'ס , דער
 זאָהן איינס בנימיניטר . (ב) דער
 האָטע איינן זאָהן נאָמנס שאול , יונג
 אונד שען , נימאָנד זיין ישראל וואָר
 שענר אַלס ער , פֿאָן דען שולֿטרון אָן
 ראָגטע ער איבר אַללעס איבריגע פֿאלק
 הינויס . (ג) דיזעם

הָיָה בֶּן וְשֵׁמוֹ שְׂאוּל בְּחֹר וְטוֹב וְאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ
 מִשְׁכֵּמוֹ וּמֵעֵלָה גְבֻהַּ מִכָּל־הָעַם :

(ג) ותאבדנה מכלל יופי באור

ט (ב) וטוב , כת"י ושפיר *
 (ה) בארץ שהרי לא זכר בקר בפרשה : (יט)
 ויאמרו לא , בדגש הלמ"ד : (כ) ונלחם
 גפעל , ואפשר שיהי' הנו"ן למדברים
 בעדם מן הקל : (כא) וידברם באוני ה' , כחרגומו וסדרינון קדם ה' :

ט (א) מכן ימין , כתיב בשתי מלות וקרי מלה אחת והענין א' , ימיני נתחברו בני
 שבטו עם הימין לברו :
 (ה) צוף